

dern *imitatio Christi*ben. A narráció a központi alak igazából ki nem bontakozó, kívülről nemigen észlelhető értékeire fordít nagyobb hangsúlyt. Csöregh élete a társadalmi-szociális értelemben vett *inferno*, benső tartalmait tekintve viszont értékhorozó, erkölcsileg és lelki-szellemi telítettségében felette áll mindenkinek, akivel találkozik. Ezért képes a fény felé kitörni úgy, hogy végül testiségét hátrahagyva megmenekül saját kínozólététől.

S bár mások megváltásáról nem szól a fáma, Szappanos Gábor direkt módon „passiónak” nevezi művét, amely különben a harmadik kötete.

HÖRCHER ESZTER

(*Kráter Kiadó, Pomáz, 2008,*
134 oldal, 1500 Ft)

RODDY DOYLE: *Henry csillaga*

Roddy Doyle-ról elmondható: nemcsak otthonában, Írországbán, de egész Európában és Amerikában is méltán közkedvelt alkotó. Minek köszönhető, hogy sokan úgy beszélnek róla, mint a londoni Nick Hornby dublini megfelelőjéről? Erre nem nehéz válaszolni. Ha azt állítjuk, hogy Hornby a londoni ember, gondolkodás, világkép iro-

nizáló, időnként megdöbbentő mélységeket is nagyfokú természetességgel, látszólagos flegmasággal ábrázoló krónikása, akkor ír vonatkozásban mindez igaz Doyle-ra. Kettőjük helyzete között azonban tekintélyes szakadékot jelent a radikálisan eltérő kulturális közeg, amelyben műveik születnek. Doyle témaválasztásai szempontjából sokkal inkább játszik a tüzzel.

A szerző népszerűségét három nagyszerű – az Európánál réges-rég magyarul is megjelent, ám ma már könyvtárakon kívül hozzáférhetetlen – regénye, a Barrytown-trilógia kötetei (*A Commitments, A mérgezsák, A mozgóbüfé*) alapozták meg, melyek mindegyikéből film is született (*A Commitments* rendezője például Alan Parker volt).

A műveiben megjelenő maximálisan hétköznapi, esetlen munkásemberek életének szeretetteljes, kesernyés humorú ábrázolása, a '80-as évek ír valóságának egyéni hangot megütő bemutatása hatalmas elismerést hozott az induló szerzőnek, amiért sokan gondolták úgy, innen már csak lefelé vezethet az út. Nem így történt.

Doyle-t népszerűsége nem beszűkítette, inkább még merészebbé tette. 1996-ban már az Írországbán mindig eltűrt és mindig tagadott családon belüli erőszaknak szentelt regényt, s ha már korábban is sokan vetették szemébe, hogy túlzottan trágár, velejeig a munkásosz-

tály szlengjéből táplálkozó nyelvezete mellett még a jó ízlés határait sem ismeri, akkor végképp elmondható, hogy a *Henry csillagával* igazán érzékeny pontra tapintott hazájában.

Nálunk 2007-ben megjelent művében a 20. század első évtizedeibe repíti/taszítja olvasóját. A történet színhelye Dublin egyik mocskos, csatorna- és halálszagú nyomornegyede, ahol a nincstelenség, a teljes kiszolgáltatottság végtelenül szürreális elegyet alkot a vallásossággal és a mindent átható babonával. Ebbe a torz (bár történelmileg korántsem fiktív) világba csöppen főhősünk, mikor 1901-ben egy féllábú kidobóember, valamint egy rózsafüzérgyár félhomályában szinte biztos megvakulásra ítélt, ám varázslatos nevű munkáslány, Melody gyermekeként meglátja a napvilágot. Az angolkór és a korai elhalálozás birodalmába mint valami régtől várt égi jel csöppen a körülményekhez képest érthetetlenül egészséges és méretes, éber tekintető gyermek, akinek széklete iránt még Lady Gregory (ő volt a szerzője a máig nagybecsű *Istenek és harcosok* című könyvnek, melyben a 19. század végén még fellelhető ír mondakincset gyűjtötte össze) kertésze is nagy érdeklődést tanúsít.

Ennek a különleges fiúnak az első évtizedeit kísérhetjük végig, hogy lesz műveletlensége ellenére is zseniális túlélőből csúcsragadozó bérgyilkossá az utcán, hogyan ringatja magát a hős forradalmár szerepébe, miközben nem több egyszerű baleknál, akivel a politika körmönfont alakítói kedvükre bábozhatnak, míg rá nem eszmél arra, hogy becsapták. Doyle szentségtörő módon nyúl a 20. század első évtizedeihez, az 1916 áprilisában ki-tört felkelés és végül elbukott szabadságharc témájához. Szerzőnk nem idealizál, a kisemberek és a hatalom, a pénz, a politika viszonyát, az emberi lét alapvető kérdéseit boncolgatja, amiben nem jó és rossz, hanem elnyomás és élni akarás feszül egymásnak, ahol nem ideológiák, hazafias lelkiület, hanem önös érdekek írnak érzelmes szindarabot a senkik számára.

Doyle nagy őszinteséggel és empátiával, keserű humorral tárgyalja a fundamentalizmus, a terrorizmus nagyon is aktuális témáját. Vajon tényleg rosszakból és jókból áll a világ, vagy marad hely még az embereknek is? Ha nem lenne annyira elcsépelet, némileg pejoratív, akkor szívesen írnám, hogy igazi mágikus realizmus, így inkább maradjunk annyiban: kötelezően ajánlott olvasmány. Remél-

jük, nemsokára itthon is megjelenik a folytatás.

CSEPREGI JÁNOS

*(Fordította N. Kiss Zsuzsa,
Európa Könyvkiadó, Budapest, 2007,
496 oldal, 2900 Ft)*

Cso Sze-hi: *A törpe*

Cso Sze-hi *A törpe* című kötete a koreai realista próza talán legmeghatározóbb alkotása. Sikere (több mint 150 kiadást élt meg hazájában) azzal magyarázható, hogy a koreai gazdasági csoda világával szembeállítja a mérhetetlen áldozatokat követelő és gyakorlatilag csak szenvedést hozó évtizedek mindennapjait. Cso Sze-hi az általánosan elfogadott és megszokott, boldogságot hirdető, a sikerekről számot adó művekkel szemben szereplői megpróbáltatásain keresztül mutatja be az újjáépítés, az iparosítás éveinek árnyoldalát.

A konfliktusok forrása a ki nem mondott, de folyamatosan szem előtt tartott törvények szabályozta társadalmi hierarchia szigorúsága és megkérdőjelezhetetlensége. A kötet szereplőinek csupán egy részét ismerhetjük meg névről (Jang-ho,

Jang-hi, Jun-ho és mások). A többi szereplő nevéből (Kacsikaláb, Púpos, Részezes) egyértelműen kiolvasható a szerző általánosításra, karakterizálásra, meseszerűsítésre irányuló szándéka. A fordítók, Kim Bo-guk és Vargha Katalin utószava szerint „A mesebeli technika és metaforikus kifejezésmód, a mondani-való gyerekmesébe ágyazása volt az egyik lehetséges mód, amellyel ki lehetett kerülni a korszakbeli erős cenzúrát”.

A Törpe és családja egészen addig hajlandó eljátszani (elszenvedni) az évszázadok óta rájuk osztott szerepet, a zokszó nélkül éjjel-nappal dolgozókét, míg világossá nem válik számukra, hogy a gazdasági és társadalmi elit már rég feladta a

kollektívizmus eszméjét. A kötet egyik fő problémaköre a lakhatási joghoz kötődik, egy olyan fogalomhoz, amely az európai olvasónak nem sokat mond, ám a koreaiak számára gyakorlatilag az élethez való jogot jelenti. Ez a jog (is) gyakran spekulációk eszközévé válik. A novellákban fontos szerepet kap még a (dolgozókat gyakran eláruló) szakszervezet, az elittel szembehelyezkedő, a munkások jogaiért küzdő és így veszélyesnek nyilvánított (protestáns és katolikus) egyház. A szereplőknek általában alig vannak vágyaik; ha vannak, azok az emberhez méltó